

Разбиране и интерпретация в психоанализата

Монография от Орлин Стефанов Тодоров, издателство НБУ, март 2017

Резюме

В тази разработка са представени теоретични и практически постановки, възприети в съвременната психоанализа, но въпреки това в основната си същност тя се основава на моята собствена практика като психоаналитик и психотерапевт, както и на интернализираните ми разбирания за целите, задачите и измеренията на психоаналитичния процес като изследване на несъзнавани процеси. Всички примери са резултат от практическата ми дейност през последните 10 години, затова и всички обобщения и заключения са пречупени през призмата на собственото ми практикуване на психоаналитичните идеи, теории и принципи.

Написаното тук представлява една начална колекция (първа част) от теми и проблеми, свързани с обхвата и измеренията на процесите на разбиране и интерпретация в психоанализата и е част от един по-мощен проект, който като замисъл съдържа написването на поне още една книга. Тук фокусът е върху фундаментални за психоанализата феномени като *патологичните процеси, сънищата, символите, играта и несъзнаваната комуникация*, разбирани и тълкувани предимно в рамките на терапевтичния процес, а продължението в една следваща монография би включило прилагането на изведените тук основни принципи и разбирания върху феномени на човешката социална и културна дейност, като произведения на литературата и изкуството, социални феномени и ситуации.

Първата глава: *Основни психоаналитични теории и разбирането на патогенните процеси* е посветена на връзката между базисни психоаналитични теории, клиничните разбирания и технически принципи за практикуване на аналитичния метод и специфичния начин, по който психоанализата разбира основните патогенни процеси в психиката. Наред с обяснението и изясняването от психодинамична гледна точка на процесите и проявленията на основни категории от психопатологията (психози, депресии, гранични и нарцистични разстройства, неврози и др.), тази глава задава една обща теоретична рамка, необходима за разгръщането на целия текст. Описва основните параметри на психодинамиката през призмата на основните направления в психоаналитичното мислене и практика.

Втора глава: *Свободните асоциации и интерпретацията на несъзнаваното*, представлява структурирано разсъждение върху „фундаменталното правило“ за практикуване на психоаналитичния метод – свободните асоциации-произтичащо от принципа на психичния детерминизъм в работата на несъзнаваното. Тази глава служи както за обобщено представяне на терапевтичния метод на психоанализа, така и за конкретна демонстрация на интерпретативния процес на базата на свободни асоциации. От общо теоретична

и клинична гледна точка фокусът тук е върху способността на пациентите (и терапевтите) да асоциират и да се възползват рефлексивно от тази спонтанна продукция на ума с цел разбиране на несъзнаваното. А от прагматична гледна точка фокусът е върху начинът, по който се открива латентната тематика в асоциативния процес и се формализира/формулира аналитичната интерпретация.

Трета глава: *Формиране, използване и интерпретация на символите в психоанализата.* Доколкото не съществува хуманитарно разбиране и интерпретация, което да не е базирано на символичната дейност на ума. Тази глава се спира върху психоаналитичните разбирания за произхода и психологическата същност на процесите на символизация. Теоретичният ми принос тук е свързан с извеждането на една обобщена, психологична теория за символа и символизацията, обединяваща интрапсихичните и интерперсоналните процеси в психиката. Това общо разбиране е илюстрирано в множество примери, трасиращи един психичен континуум от конкретните символни приравнявания, до символизацията, която разграничава символ от символизирано. И от формирането на символи, което се случва в несъзнаваното, но остава недостъпно за рефлексивното ни мислене, до използването на символите като начин за себе-рефлексия и осъзнаване на психичните процеси. От гледна точка на психопатологията този континуум може да бъде прекъснат и раздробен в своята цялост или единен, затова и различните проявления на този процес могат да се използват за диагностично разбиране (разграничение между невроза и психоза) и предполагат различни видове и модалности на интерпретативната работа в сесията, илюстрирани с клиничен материал.

Четвърта глава: *Разбиране и интерпретация на сънищата,* може да бъде разглеждана като един съвременен прочит и разширяване на фундаменталния изследователски проект на Фройд, свързан с ролята и функцията на сънищата за психиката, а от там и за ролята и функцията им в терапевтичната работа. Понятията роля и функция свързвам с едно жизнено важно състояние на психиката – способността за сънуване, което има еволюционни, невробιологични и психологични измерения. Моето внимание е насочено към символичната или семиотична способност на ума да произвежда сънища във връзка с адаптацията си към психичната и външната реалност. Другият основен елемент от изследването в тази глава е свързан с практическите измерения на интерпретацията на сънищата с оглед разбирането на процесите в психотерапията с различни видове пациенти (с гранично-психотично, манийно и невротично функциониране).

В разгръщането на тематиката на монографията първите четири глави формират един неразривно свързан блок от основни теоретични и клинични постановки, представящи психоаналитичният метод като фундаментално интерпретативна дейност. Следващите глави формират допълнителна последователност, която е посветена по-директно на клиничната теория и практика. Те са свързани с разбирането и интерпретацията в терапевтичния процес в неговите субективни и

интерсубективни измерения. Тази част започва с едно общо въведение към основните елементи и прояви на процеса и е последвана от три илюстриращи тази тематика глави.

Петата глава е посветена на *разбирането на детската игра в терапевтичната сесия*. Тук темата за играта като психичен, интерактивен елемент е изложена накратко. Фокусът е върху използването на детската игра като техническо средство (подобно на свободните асоциации) за интерпретиране на вътрешната динамика в психиката на пациентите и интеракциите в терапевтичното пространство. Представени са няколко игрови ситуации от мои сесии с намерение да се илюстрира разбирането за развитие на терапевтичния процес и конкретната техника на интерпретиране на преноса в работата с деца от 3 до 10 годишна възраст.

Шестата глава: *Интерпретация и разбиране в отделната сесия*, демонстрира моя собствен стил на работа с пациент в психоанализа. Описанието на сесията е съпътствано от протичащ коментар, който обяснява контекстуалните маркери за разбиране на материала и основанията за интерпретиране или отказ от интерпретиране. Както и едно общо разбиране за протичането на процесите на пренос и контрапренос в ограниченият от една сесия терапевтичен процес.

Седмата, последна глава: *Професионалното функциониране на терапевта в протежението на целия работен ден*. Представява принос към съвременната парадигма за изследване на терапевтичния процес, през призмата на несъзнаваните и съзнавани (интенционални) изяви и психични процеси в ума и поведението на терапевта. През относително подробното описание на поредица от сесии с различни пациенти в един работен ден (описание и тематизиране, което доколкото ми е известно не е правено в цялата психоаналитична и психотерапевтична литература) се опитвам да представя изразенията на несъзнавания емоционален процес на терапевта, задвижван и изразяван в едно по-широко от работата с отделен пациент в една отделна сесия психично поле, това на работния ден. Тази терапевт-центрирана перспектива ни дава една много близка до реалната практика възможност да наблюдаваме и разбираме терапевтичния процес като констелация от взаимопроникващи се впечатления, емоции, спомени, психични влияния, обработвани в психиката на терапевта, рамкирани от професионалната му позиция да извършва изследователска и терапевтична работа, докато е пряк участник в един ежедневен, едновременно разнороден и цялостен процес на умствена дейност.

Вътрешната логика на монографията е белязана от постепенното нарастване и обогатяване на смисъла на понятията разбиране и интерпретация, които в този текст функционират на макро и микро ниво. Като базисни процеси за схващане, обяснение и придаване на смисъл на несъзнаваните феномени, чиито резултат са сънищата, символите, патогенните процеси, играта и т.н. и като моментни проявления и артикулации в постоянно протичащия в терапевтичната работа процес на трансформация на субективни и интерсубективни емоционални

преживявания в значещи единици, което е основната същност на терапевтичната дейност.